

Asia: VN/25055/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. 1 § Lain soveltamisala ja tavoitteet

-

2. 2 § Huoltovarmuudesta vastaavat viranomaiset

-

3. 3 § Huoltovarmuuskeskuksen asema ja toimiala

-

4. 4 § Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät

Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät painottuvat esityksen mukaan turva-, velvoite- ja varmuusvarastointiin.

SOK:n näkemyksen mukaan HVK:n tehtäväkentän tulisi mahdollistaa kansallisen varmuus- ja velvoitevarastoinnin kokonaisuuden tehokkaan ja keskitetyn hallinnan yhdessä toimialan kanssa. Uudistetussa mallissa HVK omistaisi kaiken huoltovarmuus- ja velvoitelainsäädännön mukaisen polttonesteen, jolla haettaisiin kustannustehokasta, tasapuolista ja optimaalista reagointikykyä turvallisuus- ja kriisitilanteissa.

5. 5 § Pääjohtaja ja johtoryhmä

-

6. 6 § Työjärjestys

-

7. 7 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjaus

-

8. 8 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmä

-

9. 9 § Huoltovarmuuden yhteistyöryhmä

-

10. 10 § Huoltovarmuusneuvosto

-

11. 11 § Sektorit, poolit ja toimikunnat

-

12. 12 § Valtion varmuusvarastointi

Nykyisessä mallissa vastuu on jaettu valtion hallinnoimiin polttoaineiden varmuusvarastoihin sekä yritysten velvoitevarastoihin.

Näkemyksemme mukaan valtio on paras taho vastaamaan varmuus- ja velvoitevarastoitavien polttonesteiden omistuksesta sekä kehittämään sitä pitkäjänteisesti. Lisäksi valtion omistus olisi kokonaishuoltovarmuuden näkökulmasta tehokkainta ja samalla taattaisiin öljyalan toimijoiden tasapuolinen kohtelu.

Öllytuotteiden rahoitusedellytykset kapenevat voimistuvan ESG-ohjauksen myötä. Toimialalle asetetut varmuusvarastointivelvoitteet pienentävät toimijoiden rahoituskapasiteettia, mikä voi hankaloittaa esimerkiksi vaihtoehtoihin käyttövoimiin tehtävien investointien rahoitusmahdollisuuksia.

Valtiolla on yksityisiin toimijoihin verrattuna ylipäättään paremmat edellytykset hankkia rahoitusta, edullisemmilla ehdoilla. Kustannukset kerättäisiin liikennesektorilta öljyalan toimijoiden kautta, sekä lisäksi myös yhteiskunnan muilta sektoreilta.

Polttoaineiden varmuusvarastoinnin omistajuuden ollessa valtiolla, reagoitakyky kriisitilanteissa olisi nopeampaa, joustavampaa ja koordinoitumpaa. Valtiolla on kaikissa olosuhteissa ensisijainen näkymä toimintaympäristön muutoksiin ja riskeihin, jolloin valtio-omistajuus mahdollistaisi parhaan mahdollisen kriisivalmiuden ja reagoitokyvyn muuttuvissa olosuhteissa.

Velvoitevarastoitavat polttoaineet tulisi sellaisenaan olla käyttökelpoisia koko varastoinnin ajan, ja polttoaineiden riittävä kierto tulisi varmistaa.

Lisäksi polttoaineiden velvoitevarastointia koskeva sääntely tulisi päivittää vastaamaan nykyistä turvallisuustilannetta ja huoltovarmuudelle asetettuja vaatimuksia.

13. 13 § Valtion varmuusvarastoja koskeva päätöksenteko

-

14. 14 § Varmuusvarastoituja lääkkeitä, lääkinnällisiä laitteita, henkilösuojaimia ja muita terveydenhuollossa käytettäviä tavaroita koskeva päätöksenteko

-

15. 15 § Tuotantovarausten ja suorituskyykyvarausten hankinta

-

16. 16 § Huoltovarmuusrahasto ja huoltovarmuusmaksu

Liikenteen käyttövoimasiirtymä, erityisesti nopeutuva sähköistyminen, tulee vaikuttamaan myös huoltovarmuustuloihin. Jos tätä ei huomioida ajoissa, huoltovarmuusrahoituksen riippuvuus valtion taloudesta tulee kasvamaan. Siksi nykyistä huoltovarmuusmaksuun perustuva mallia tulisi jo nyt kehittää kohti vakaampaa rahoitusmekanismia.

Esitämmeikin arvioitavaksi, että huoltovarmuusmaksua kerättäisiin jatkossa nykyistä laajemmalla käyttäjäkunnalla, jolloin taakka kohdistuisi tasaisemmin kaikille yhteiskuntasektoreille. Liikenteen osuus huoltovarmuusmaksuista on nykyisellään huomattavan suuri.

17. 17 § Huoltovarmuusrahaston hallinto

-

18. 18 § Kirjanpito, tilintarkastus ja tilinpäätös

-

19. 19 § Lainanottovaltuus

-

20. 20 § Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

-

21. 21 § Muissa laeissa säädettyt tuet ja korvaukset

-

22. 22 § Omaisuuden siirtyminen

-

23. 23 § Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus

-

24. 24 § Tietojenantovelvollisuus

-

25. 25 § Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen

-

26. 26 § Virka-apu

-

27. 27 § Uhkasakko

-

28. 28 § Huoltovarmuusrikkomus

-

29. 10. luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

30. Muu asia, jonka haluatte tuoda työryhmän tietoon

-

Das Bhowmik Elina
SOK / S-ryhmä